

**”SE ON VAA NIINKU SEMMONEN TÄRTÄ PÄ TÄRTÄ
NIINKU SEMMONEN LISÄ EIKÄ MISTÄÄN POIS”**

**Föräldrars erfarenheter av svenskspråkig språkduschverksamhet på ett
dagem i Egentliga Finland**

Emilia Ylitalo
Kandidatavhandling
Svenska språket
Institutionen för språk-
och
kommunikationsstudier
Jyväskylä universitet
Våren 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Emilia Ylitalo	
Työn nimi ”Se on vaa niinku semmonen tårta på tårta niinku semmonen lisä eikä mistään pois” : Föräldrars erfarenheter av svenskspråkig språkduschverksamhet på ett daghem i Egentliga Finland	
Oppiaine Ruotsin kieli	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika Huhtikuu 2022	Sivumäärä 26+2
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaisia ajatuksia ja kokemuksia päiväkotilasten vanhemmilla on ruotsinkielisestä kielisuihkutustoiminnasta. Lisäksi tarkoituksena on selvittää millaisia hyötyjä kielisuihkutuksella voisi olla vanhempien mielestä. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat: 1. Millaisia ajatuksia ja kokemuksia vanhemmilla on kielisuihkutustoiminnasta? 2. Miten lapsi suhtautuu tai suhtautui kielisuihkutukseen vanhempien näkökulmasta? 3. Mitä hyötyä kielisuihkutuksesta voisi olla vanhempien mielestä?</p> <p>Aineisto kerättiin kolmella puolistrukturoidulla haastattelulla, jotka toteutettiin Zoomin välityksellä joulukuussa 2021. Haastateltavat olivat vanhempia, joiden lapset osallistuvat tai ovat osallistuneet kielisuihkutustoimintaan eräässä varsinaissuomalaisessa päiväkodissa. Haastattelut oli jaettu kolmeen pääteemaan: kielenoppiminen yleisesti, yleisiä ajatuksia kielisuihkutustoiminnasta sekä kielisuihkutuksen mahdolliset hyödyt ja haitat. Haastattelut kestivät 30–50 minuuttia ja ne nauhoitettiin, jonka jälkeen nauhoitteet litteroitiin ja aineisto analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että lasten vanhemmilla oli pääosin positiivisia ajatuksia ja kokemuksia kielisuihkutustoiminnasta. Heidän mukaansa kielisuihkutus voi olla hyödyllistä monellakin tapaa, kun ajatellaan lapsen tulevaisuutta. Vanhemmat nostivat esiin muun muassa seuraavia teemoja: kiinnostus eri kieliä kohtaan, valmiudet kielenopiskeluun myöhemmässä vaiheessa, ylpeydentunne ja itsevarmuus omasta kielitaidosta, positiiviset vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin sekä positiivinen asenne ruotsin kieleen, jolla saattaa edelleen olla pakkoruotsin maine. Suurin osa vanhemmista kertoi myös, että heidän lapsensa on suhtautunut kielisuihkutukseen pääosin positiivisesti ja ruotsin kieli on myös näkynyt perheiden arjessa muun muassa yksittäisten sanojen ja laulujen muodossa.</p>	
Asiasanat ruotsin kieli, kielisuihkutus, varhainen kielenoppiminen, kielirikasteinen varhaiskasvatus	
Säilytyspaikka JYX	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	TEORETISK BAKGRUND.....	3
2.1	Tidig språkinläring.....	3
2.1.1	Inlärningsålderns påverkan på språkinläringen.....	3
2.1.2	Kritisk period för språkinläring.....	4
2.1.3	Hurdant borde undervisningen vara för småbarn?	5
2.2	Undervisning på två språk i Finland	6
2.3	Språkdusch.....	7
2.3.1	Språkdusch jämfört med språkbad och CLIL.....	8
2.3.2	Föräldrars erfarenheter av språkduschverksamhet	8
3	MATERIAL OCH METOD.....	10
3.1	Intervju som materialinsamlingsmetod.....	10
3.2	Material, informanter och genomförande av intervjuer	10
3.3	Innehållsanalys som analysmetod och genomförande av analys	11
4	RESULTAT.....	13
4.1	Hurdana tankar och erfarenheter har föräldrarna av språkduschverksamheten? ..	13
4.2	Hur förhåller eller förhöll sig barnet till språkdusch ur föräldrarnas perspektiv?	16
4.3	Vilken nytta kan språkdusch ha för barnets framtid enligt föräldrarna?.....	17
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	21
	LITTERATUR.....	23

BILAGA: Intervjufrågor

1 INLEDNING

Tidigareläggning av språkundervisningen syns även på daghemmen. Språkduschverksamhet har blivit vanligare inom småbarnspedagogik under de senaste åren. Som tema är språkdusch relativt nytt och det finns många som inte känner till begreppet eller kanske har hört om det men vet egentligen inte vad avses med begreppet språkdusch.

Enligt Bärlund (2012) betyder termen *språkdusch* korta stunder på främmande språk på daghem eller lågstadiet. Nikula och Marsh (1997: 25) konstaterar att språkduscherna skiljer sig från den egentliga språkundervisningen. Arbete med papper och pennor undvikas (Nikula & Marsh 1997: 25). I stället lärs språket in genom sång, lek, spel och rörelse (Utbildningsstyrelsen 2019). Det är bäst att börja språkduscherna med lekar och sånger som redan är bekanta för barn (Bärlund 2012). Temana som handlas i språkduscherna väljs enligt barnens intresse (Utbildningsstyrelsen 2019). Begreppet språkdusch kommer att diskuteras vidare i avsnitt 2.3.

Språkdusch som tema har intresserat mig sedan början av mina studier. Jag tycker att det är fascinerande hur unga barn kan tillägna sig ett nytt språk på så lätt sätt. Tidig språkundervisning kan ha en stor påverkan på barnens senare intresse och motivation för olika språk och språkinläring (se t.ex. Kallonen 2011). Därför skulle det vara viktigt att barnen är i kontakt med olika språk och kulturer sedan barndomen.

Språkduschverksamhet är även en möjlighet till att göra Finlands språkreserv mångsidigare. Det anges i Undervisnings- och kulturministeriets utredning om Finlands språkreserv (Pyykkö 2017: 124) att en av de viktigaste åtgärderna för att stärka språkreserv är tidigareläggning av språkinläring inom småbarnspedagogik. Detta rekommenderas genomföras med hjälp av lek och spel. Även språkdusch nämns som metod för tidigareläggning av språkinläring. (Pyykkö 2017: 124.) Således kan man konstatera att språkduschverksamheten möjligtvis kan spela någon roll i språkval i skolan.

Antagligen har språkduschverksamhet även andra fördelar. Enligt Grasz & Koskenkorva (2020) har språkdusch en positiv effekt på elevernas intresse för olika språk och kulturer. Vidare

främjar språkdusch barnets språkliga medvetenhet. Även motivationen att lära sig språk ökar. I bästa fall skapar språkduschverksamhet en grund för livslång språkinläring. (Grasz & Koskenkorva 2020.)

Syftet med föreliggande studie är att få kunskap om föräldrars tankar och erfarenheter av svenskspråkig språkduschverksamhet. Jag undersöker speciellt föräldrars erfarenheter av nyttan med språkduschen med tanke på barnets framtid. Såsom tidigare konstaterades är temat relativt nytt så det behöver forskas mer. Särskilt lite har man undersökt temat ur föräldrarnas perspektiv. Enligt mig är det viktigt att undersöka temat ur just det här perspektivet därför att föräldrarnas attityder antagligen kan ha en stor inflytande på sina barn speciellt i ett tidigt åldersskede när beslut om språkval görs och attityder till olika språk och språkinläring börjar utvecklas.

Mina forskningsfrågor är följande:

1. Hurdana tankar och erfarenheter har föräldrarna om språkduschverksamheten?
2. Hur förhåller eller förhöll sig barnet till språkdusch ur föräldrarnas perspektiv?
3. Vilken nytta kan språkdusch ha för barnets framtid enligt föräldrarna?

Min hypotes är att föräldrars tankar och upplevelser av språkduschverksamheten är mestadels positiva och de anser att språkduschen har många fördelar när det gäller barnets framtid. Jag förväntar också att föräldrarna anser att språkduschen väcker barnets intresse för främmande språk och kulturer och också för språkinläring överhuvudtaget. En annan hypotes är att föräldrarna tycker att deras barn har förhållit sig positivt till språkduschstunder och att svenska språket har också flyttat sig till familjernas hem. Vihonen (2013) och Mela (2012) har fått motsvarande resultat i sina studier och dessa resultat stöder mina hypoteser.

2 TEORETISK BAKGRUND

I detta kapitel presenterar jag den teoretiska bakgrunden för min undersökning. Den teoretiska bakgrunden utgår ifrån ett bredare perspektiv och temat *tidig språkinlärning* kommer att diskuteras. Sedan koncentrerar jag mig på Finlands kontext dvs. *olika typer av undervisning på två språk i Finland*. Därtill kommer jag att definiera begreppet *språkdusch* vilket är det mest centrala begreppet i min studie.

2.1 Tidig språkinlärning

2.1.1 Inlärningsålderns påverkan på språkinlärningen

Temat tidig språkinlärning har undersökts mycket. Det finns belegg på att barn lär sig språk framgångsrikare än vuxna inlärare. Inlärningsåldern har med andra ord en betydelse för språkinlärning. Fenomenet är ändå ganska komplicerad och det är inte helt enkelt att forska. Till exempel McLaughlin (1984: 68) påpekar att jämförelse av språkinlärningen mellan barn och vuxna är svårt. Till exempel kan god språkkunskap definieras på många olika sätt. Vuxna borde kunna prata om mer komplicerade ämnen medan det krävs i en mindre utsträckning av barn. (McLaughlin 1984: 68.)

Abrahamsson (2009: 222) lyfter fram att det är väldigt sällsynt att en vuxen som har tillägnat sig målspråket efter puberteten kunde uppnå sådana nivåer som modersmålstalare. Enligt Johnstone (2002) kan tidig språkinlärning även ha positiv inflytande på barns utveckling inom andra delområden, t.ex. kognitiv och emotional. Sådana personer som börjar med språk i tidig ålder kan även känna mindre ångest om språk än andra. Även barnets språkmedvetenhet ökar när det är möjligt att skapa länkar mellan olika språken. (Johnstone 2002: 12.)

Å andra sidan finns det resultat som visar att vuxna språkinlärare kan ha några fördelar vid språkinlärning i jämförelse med barn. Enligt många studier är vuxnas kognitiva färdigheter mycket mer utvecklade och de kan till exempel använda olika explicita inlärningsstrategier som stöd (Kautonen & Kuronen 2021: 95). Det finns också resultat som tyder på att vuxna lär sig bättre morfologi medan barn har det lättare att lära sig fonologi (McLaughlin 1985: 175). Detta beror på att vuxna kan behärska explicita grammatiska regler bättre än barn (Krashen m.fl. 1979,

refererad i Kautonen & Kuronen 2021: 95-96). Således kan man konstatera att barn och vuxna har olika styrkor och svagheter vid språkinläring.

Pinter (2011: 49) betonar att fast åldern är en viktig faktor som påverkar språkinläringen finns det belegg för att också andra faktorer spelar roll i inlärningsprocessen. Sådana faktorer är till exempel motivation, omgivning och undervisningens kvalitet (Pinter 2011:49). Också andra individuella egenskaper såsom personlighet, uppfattningar och intelligens har betydelse för språkinläring (Lightbown & Spada 2006: 53). Enligt Krashen (1979) har inflödets mängd även en stor roll i andraspråksinläringen (refererad i Abrahamsson 2008: 174). Enligt Abrahamsson (2009: 18) är andraspråksinläringen ”det naturliga och informella tillägnandet av implicit kompetens i något språk utöver modersmålet”. I föreliggande studie avses svenska som andraspråk.

2.1.2 Kritisk period för språkinläring

Den amerikanska neurobiologen Eric Lenneberg har en hypotes om ålderns påverkan i språkinläring. Enligt Lenneberg (refererad i Abrahamsson 2009: 223) finns det en *kritisk period* för språkinläring. Före puberteten är inläringen av språk mycket lätt på grund av hjärnans plasticitet. Vid pubertetsåldern pågår hjärnans lateraliseringsprocess vilket betyder att lokalisering av olika funktioner till bestämda områden i de två hjärnhalvorna händer. Således kan man konstatera att Lenneberg baserar sin hypotes på biologiska faktorer. Därför kräver inläringen av främmande språk i vuxen ålder mycket ansträngning. (Abrahamsson 2009: 223.) Enligt Lennebergs teori blir naturligt språktillägnande till och med omöjligt efter puberteten (Abrahamsson 2009: 41). Speciellt problematiskt är att behärska språket muntligt och att nå en sådan kunskapsnivå att utländsk utbrytning inte skulle höras (Abrahamsson 2009: 223).

Kritisk period är ändå en mycket kontroversiell teori och många forskare är skeptiska till Lennebergs tankar (Abrahamsson 2009: 224). Enligt Pinter (2011: 64) finns det inga tydliga bevis för den kritiska perioden i andraspråksinläringen. Lightbown och Spada (2006: 68) påstår ändå att det finns en kritisk period i andraspråksinläringen på samma sätt som i förstaspråksinläringen. Många sociala, individuella och miljömässiga faktorer kan dock förklara kritisk period (Pinter 2011: 64). Även McLaughlin (1984: 54) konstaterar att barn oftast har bättre attityd mot nya språk än vuxna vilket kan främja språktillägnandet.

Man har också kritiserat termen ”kritisk” i teorin om kritisk period. Enligt Schjetne (2020) är ingen ålder helt kritisk för inläringen utan språkinläringen är möjligt i alla åldrar (refererad i Kautonen & Kuronen 2021: 95). Många forskare anser ändå fortfarande att det är sannolikt att det finns en sensitiv period under vilken språkinläring sker lättare. Sammanfattningsvis konstaterar Pinter (2011: 65) att fenomenet kräver mer longitudinell forskning.

2.1.3 Hurdant borde undervisningen vara för småbarn?

Cameron (2001: 1) påpekar att språkundervisningen för barn skiljer sig mycket från att undervisa språk för vuxna eller ungdomar. Barn är ofta ivrigare att lära sig än äldre inlärare men de tappar också motivationen snabbare om något är för svårt för dem. Barn är vanligtvis mycket öppna för att lära sig nya saker och deras brist på hämningen verkar att hjälpa med att lära sig ett korrekt uttal. (Cameron 2001: 1.) Däremot påstår Pinter (2011: 1) att inläringen av språk som barn och som vuxen har både likheter och skillnader. Därför är det viktigt för språklärare att vara medveten om dessa likheter och olikheter (Pinter 2011: 1.)

Språkläraren måste även ha pedagogiska färdigheter att planera åldersanpassad undervisning (Enever 2015: 22). Enligt McLaughlin (1985: 278) är det bästa sättet för småbarn att lära sig språk genom kommunikation. Språket måste användas på aktivt sätt och medveten grammatikundervisning bör undvikas (McLaughlin 1985: 278). Även Leimu (2021: 17) betonar att undervisningen borde vara kommunikativt, holistiskt och multisensoriskt där barnet är en aktiv deltagare dvs. att undervisningen består av till exempel sånger, lekar, spel och berättelser. Barnens egna intressen ska också beaktas vid val av teman som behandlas. (Leimu 2021: 17.) Aktiviteter som utgår från studerandenas utgångspunkter och deras erfarenheter motiverar och involverar studeranden (Leimu 2021: 18). Över 12-åriga barn har redan bättre kognitiva kunskaper så de drar mest nytta av mer systematisk och formell undervisning. (McLaughlin 1985: 277-278.)

2.2 Undervisning på två språk i Finland

Det finns olika former av undervisning på främmande språk i Finland (Bärlund m.fl. 2015). I det här avsnittet kommer jag att ta upp olika typer av tvåspråkig undervisning och skillnader mellan dem.

Något som åtskiljer olika former av språkundervisning i Finland är hur mycket och i vilka situationer målspråket används. Därtill finns det flera lokala skillnader i undervisningens former och innehåll men också gällande begrepp. Därför är det möjligt att ett annat begrepp används för att beteckna samma verksamhet. (Kangasvieri m.fl. 2012: 18.) Till exempel i föreliggande studie kom det fram att daghemmet använde begreppet *kielimaistelu* (sv. *språksmakning*) stället för *kielisuihkutus* (sv. *språkdusch*).

Mustaparta (2016: 59) påstår ändå att begreppet ”undervisning på främmande språk” inte längre används i den nyaste läroplanen. Begreppet har ersatts med begreppet ”undervisning på två språk”. Även Peltoniemi m.fl (2018: 16) konstaterar att indelningen av begrepp som handlar om tvåspråkig undervisning har blivit tydligare till följd av nya läroplaner.

Tvåspråkig småbarnspedagogik och förskoleundervisning i läroplaner

Enligt Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en av småbarnspedagogikens funktioner att utveckla barnens språkliga kunskaper och att väcka barnens nyfikenhet för språk och kulturer. Mångsidig språkmiljö främjar också barnens språkliga utveckling. (Utbildningsstyrelsen 2018: 42-43.) Enligt Grunderna för förskoleundervisningens läroplan finns det många olika sätt att genomföra tvåspråkig undervisning. Gemensamt för alla typer av tvåspråkig undervisning är att språket inte bara är föremålet för undervisningen utan att undervisningen av lärområdena ordnas på målspråket. (Utbildningsstyrelsen 2014: 40.)

Meningen med tvåspråkig småbarnspedagogik är att erbjuda barnen tillfällen att tillägna sig språk genom aktiva undervisningsmetoder. Barnens sensitiva period gör det möjligt att tillägna sig språket på ett effektivt sätt. Därför är det viktigt att utnyttja den här sensitiva perioden och erbjuda barnen en mångsidig språkomgivning. Målet med småbarnspedagogik på två språk är att väcka barnens nyfikenhet för språk. Enligt Utbildningsstyrelsen bör tvåspråkig

småbarnspedagogik baseras på kommunens eller den privata aktörens beslut. (Utbildningsstyrelsen 2018: 53.)

Enligt Utbildningsstyrelsen (2018: 53) indelas tvåspråkig småbarnspedagogik i omfattande och mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk. Syftet med omfattande småbarnspedagogik på två språk är att barnen skulle nå en sådan språkfärdighet att hen borde klara sig på båda språken. Målet med mindre omfattande tvåspråkig småbarnspedagogik är att barnen skulle inta en positiv attityd till olika språken och att deras intresse skulle väckas. (Utbildningsstyrelsen 2018: 53.)

2.3 Språkdusch

Språkdusch är ett slags språkberikande småbarnspedagogik. Med språkberikande småbarnspedagogik avses sådan småbarnspedagogik där mindre än 25% av verksamheten organiseras på ett annat språk (Utbildningsstyrelsen 2018: 54). Målet med språkduscherna är att barnen tillägnar sig språk och att verksamheten väcker positiva känslor mot olika språk (Mela 2012). Enligt Nikula och Marsh (1997: 25) är meningen med språkdusch att väcka intresse för olika språk och erbjuda upplevelser av att lyckas. Bärlund m.fl. (2015: 78) påpekar att läroplanen inte styr språkduschverksamheten. Det vill säga att det inte finns tydliga mål eller innehåll för undervisningen (Bärlund m.fl. 2015: 79).

Den viktigaste färdigheten som barn lär sig genom språkdusch är att förstå språket (Bärlund m.fl. 2015: 78). Därtill påpekar Järvinen m.fl. (1999: 241) att man speciellt koncentrerar sig på att tala. Med andra ord är utgångspunkten för språkdusch interaktionen (Järvinen m.fl. 1999: 241). Kuutti (2010) lyfter fram att ”språkdusch är också en kulturdusch”. En av språkduschens funktioner är också att minska fördomar mot människor som pratar ett annat språk och att barnen skulle lära sig uppskatta olika kulturer (Kuutti 2010).

I följande avsnitt kommer jag att jämföra språkdusch med andra liknande implementeringar av tvåspråkig undervisning i Finland. I avsnitt 2.3.2 presenterar jag några avhandlingar som granskar språkduschverksamhet ur föräldrars synvinkel.

2.3.1 Språkdusch jämfört med språkbad och CLIL

Såsom tidigare nämnts indelas småbarnspedagogik på två språk i omfattande och mindre omfattande (Utbildningsstyrelsen 2018: 53). Språkbad är ett exempel på omfattande småbarnspedagogik på två språk. Tidigt fullständigt språkbad börjar i småbarnspedagogiken och fortsätter till den grundläggande utbildningen. Språkpolitiken ska bilda en helhet där varje lärare använder bara ett språk. Barnen får använda sitt modersmål men syftet är att barnen skulle modigt våga använda språkbadsspråket. (Utbildningsstyrelsen 2018: 54.)

Content and Language Integrated Learning, CLIL, är namnet på en undervisningsmetod där olika läroämnen undervisas på främmande språk. Dalton-Puffer m.fl. (2010) framhäver att i den europeiska kontexten använder man ett främmande språk på CLIL-lektioner i stället för ett andra språk. Språket är vanligtvis ett sådant som inte förekommer regelbundet i samhället. CLIL-lektioner kan även vara den enda plats för en elev där språket används. CLIL-läraren behöver inte vara modersmålstalare av målspråk utan de är oftast experter inom olika ämnesområden. Den här undervisningsmetoden används på alla utbildningsnivåer från förskola till tredje stadiet. (Dalton-Puffer 2010: 1.)

Enligt Mård-Miettinen, Palviainen och Palojärvi (2016: 10) är CLIL-undervisningen mångsidigare än språkbadsundervisningen. Till exempel är språkpolitiken i CLIL inte så strikt som i språkbadsverksamhet och alla lärare får använda båda språken i undervisningen. Det är också vanligt i CLIL-undervisningen att det också finns personal som inte talar barnens språk. Språkbadsverksamheten bildar också ett kontinuum från småbarnspedagogiken till grundskolan men i CLIL finns det inte ett sådant motsvarande kontinuum. (Mård-Miettinen, Palviainen & Palojärvi 2016.) Gemensamt för CLIL, språkdusch och språkbad är att dessa verksamheter erbjuds i alla utbildningsnivåer från småbarnspedagogik till grundskola.

2.3.2 Föräldrars erfarenheter av språkduschverksamhet

Det finns inte så många studier som handlar om språkduschverksamhet ur föräldrars synvinkel. Mig veterligen finns det bara några avhandlingar som har gjorts av detta tema. I detta avsnitt kommer jag att presentera dem.

Mela (2012) har undersökt språkduschverksamhet ur många olika perspektiv i sin pro gradu-avhandling *Språkdusch - till nytta eller nöje?: En fallstudie av sex daghemsbarn i svenskspråkig språkdusch*. Hon gjorde enkäter både för föräldrarna och studerande som språkduschade barnen. Det kom fram i hennes studie att föräldrarnas erfarenheter av språkdusch var positiva och de ansåg att språkduschen hade haft en positiv påverkan på deras barn. Både föräldrarna och språkduschlärarna tyckte att det var nyttigt för daghemsbarn att delta i språkduschen. (Mela 2012.) Sammanfattningsvis kan man konstatera att Mela (2012) har fått resultat om att språkdusch är en fin möjlighet för barn att bli bekanta med språk.

Även Vihonen (2013) har undersökt språkduschverksamhet i sin pro gradu-avhandling *"Die Lieder Zuhause trällern": Eine Fallstudie über die Sprachdusche aus der Erfahrung der Eltern*. Hon gjorde en enkät för föräldrar vars barn deltog antingen i tyskspråkig eller svenskspråkig språkdusch. Ett intressant resultat var att föräldrarna vars barn deltog i svenskspråkig språkdusch förhöll sig positivare till tidigareläggning av språkundervisning än föräldrarna vars barn deltog i tyskspråkig språkdusch. (Vihonen 2013.)

Ifrågavarande undersökningar av Mela (2012) och Vihonen (2013) handlar också om föräldrars tankar och erfarenheter av språkduschverksamhet såsom min studie handlar om. Det krävs ändå mer djupgående forskning om just svenskspråkig språkduschverksamhet. De också undersöker temat ur ett olik perspektiv. Båda studierna är också relativt gamla. Dessutom tror jag att språkduschverksamheten har utvecklats under de senaste tio åren vilket kan påverka på hur föräldrarna förhåller sig till språkdusch.

3 MATERIAL OCH METOD

I det här kapitlet beskriver jag hur materialet har samlats in och analyserats. I samband med detta kommer jag att motivera varför jag har valt just dessa metoder för min studie. Ytterligare tar jag upp tillämpning av den kunskap som studien erbjuder och etiken gällande intervjuerna.

3.1 Intervju som materialinsamlingsmetod

Intervju som materialinsamlingsmetod är en flexibel metod och det lämpar sig för många olika studier (Hirsjärvi & Hurme 2000: 34). Denna materialinsamlingsmetod passar bäst för min studie eftersom jag skulle vilja ha mer djupgående information om föräldrarnas upplevelser av språkduschverksamheten. Enligt Dufva (2011: 131-132) är syftet med intervjuer oftast att få information om fenomenet men också att få fram intervjupersonens egen röst.

Man har ändå kritiserat intervju som materialinsamlingsmetod därför att samma anonymitet kan inte garanteras såsom t.ex. i enkätsstudier (Hirsjärvi & Hurme 2000: 36). Jag har ändå anonymiserat materialet strax vid transkribering. Allt information som kunde anknytas till informanter har tagits bort och det vill säga att informanterna inte kan identifieras.

Vid tillämpning av information som studien erbjuder måste man beakta att studien har bara ett litet urval. Det är just problem med kortare projekt att man inte har möjlighet för mer än ett fåtal intervjuer vilket betyder att informationen är ganska subjektivt (Bell & Nilsson 2006: 158).

3.2 Material, informanter och genomförande av intervjuer

I min undersökning samlade jag in materialet genom tre halvstrukturerade intervjuer. Informanterna i min studie är föräldrar vars barn har deltagit i svenskspråkig språkduschverksamhet på ett daghem i Egentliga Finland. Jag visste redan på förhand några personer vars barn hade möjligtvis varit med på språkdusch så jag kontaktade dem per e-post. Ett av barnen var redan i skolan medan två andra barnen var fortfarande på daghem. Alla dessa

tre barn har varit eller är fortfarande på ett och samma daghem. Ifrågavarande daghem är finskspråkig och intervjuade föräldrar och deras barn var finskspråkiga.

Alla intervjuer genomfördes i december 2021 via Zoom. Intervjuerna spelades in i Zoom och informanterna fick själv bestämma om de ville ha kameran på. Språket i intervjuerna var finska därför att alla informanternas och deras barns modersmål var finska. Intervjuerna tog från 30 till 50 minuter. Intervju följde tre huvudteman: generellt om språkinläring, allmänna tankar om språkduschverksamheten och möjliga fördelar och nackdelar gällande språkdusch. Intervjufrågorna finns som bilaga i slutet av rapporten.

Jag tog hand om forskningsetiken gällande de intervjuade personer under hela forskningsprocessen. Deltagandet i intervjun var frivilligt och jag fick forskningstillstånd från alla intervjuade föräldrarna. Informanterna hade hela tiden rätt att avbryta intervjun när som helst. Varje intervju spelades in på band. Efter intervjuer transkriberade och anonymiserade jag hela materialet så att deltagarnas eller deras barns personuppgifter eller hemort inte kommer fram. Transkriberingarna förvarades datasäkert och utomstående hade inte tillgång till materialet. Efter transkriberingen förstördes ljud- och videoband.

3.3 Innehållsanalys som analysmetod och genomförande av analys

Som analysmetod använder jag kvalitativ innehållsanalys av intervjusvar. Tuomi och Sarajärvi (2009) konstaterar att man kan använda innehållsanalys som analysmetod till exempel om man vill beskriva människors erfarenheter i en fenomenologisk forskning. Syftet med min studie är att ta reda på föräldrars erfarenheter men också att försöka förstå språkdusch som ett fenomen.

Typisk för intervju som datainsamlingsmetod är att man också får en hel del material som är irrelevant för studien i fråga (Hirsjärvi & Hurme 2000: 36). Därför har jag valt kvalitativ innehållsanalys som analysmetod. Enligt Puusa (2020: 148-149) är det möjligt att få materialet i en kortfattad form med hjälp av kvalitativ innehållsanalys. Målet med kvalitativ innehållsanalys är att skapa en meningsfull helhet av ett material och dra slutsatser av fenomenet som studeras. Med andra ord gäller det att organisera materialet i en kortfattad och tydlig form och därtill lyfta fram det viktigaste från materialet. (Puusa 2020: 148-149.) Många

studier som har använt kvalitativ innehållsanalys som analysmetod har kritiserats just därför att forskaren bara har presenterat materialet men har inte lyckats med att dra slutsatser (Tuomi & Sarajärvi 2009: 103).

Analyseringsprocessen började redan i transkriberingssteget. Intervjuerna transkriberades med en grov transkription eftersom föremålet för analysen var innehållet. Jag gjorde transkriberingarna med hjälp av ljudbanden och de inspelade videor användes inte. Efter transkriberingen fortsatte jag analyseringsprocessen med att läsa igenom transkriberingarna och indela materialet enligt olika teman. Temana valde jag enligt mina forskningsfrågor. Jag försökte hitta gemensamma drag från hela materialet. Därtill fäste jag uppmärksamhet på andra intressanta synpunkter. Med stöd av materialexempel organiserade jag materialet i en behaglig form. Därefter drog jag slutsatser och fäste studiens resultat ihop med teorin.

4 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att redogöra för studiens resultat. Jag presenterar resultaten en forskningsfråga åt gången. Först presenteras föräldrarnas tankar och erfarenheter av språkduschverksamheten och sedan fortsätter jag med hur barnen har upplevt språkdusch ur föräldrarnas perspektiv. Slutligen kommer jag att diskutera språkduschens nyttighet ur föräldrarnas synvinkel och eventuella nackdelar. I samband med presentationen av resultat kommer jag att visa upp några exempel från materialet. Citaten finns både på finska och svenska. Finska citaten är direkta citat från transkriberingar och de svenska citaten har jag översatt från de finska transkriberingarna. För att skilja mellan informanternas svar kommer de kallas för ”förälder 1”, ”förälder 2” och ”förälder 3”.

4.1 Hurdana tankar och erfarenheter har föräldrarna av språkduschverksamheten?

Min första forskningsfråga var att hurdana tankar och erfarenheter föräldrarna har av språkduschverksamheten.

- (1) ”Mun mielest se oli aivan mahtava juttu” (Förälder 1)

”Enligt min åsikt är det en fantastisk grej”

- (2) ”Mul oli ehkä tähän asiaan tiiäks niin lähtökohtasesti neutraali [asenne] mä en sitä niinku hämmästelly mun mielest se on niinku ehkä jopa mä jollai lailla ajattelin et tämmöst nyt niinku on jo nykypäivänä päiväkodeissa” (Förälder 1)

”Jag har kanske haft en så neutral [attityd] jag förundrade mig inte jag tänkte på något sätt att det finns ju sådana här saker på daghemmen nuförtiden”

De intervjuade föräldrarna hade mestadels positiva erfarenheter av språkduschverksamhet. De hade också en neutral inställning till språkduschverksamhet och språkdusch ansågs som en neutral del av nutidens småbarnspedagogik.

En av föräldrarna tyckte även att det skulle vara nyttigt att ha språkdusch i större skala.

- (3) ”Mun mielest semmost pitäis olla suomes niinku just ku mejän kieli on nii harvan puhumaa et vaik mä arvostan suomen kieltä valtavasti ja se on mulle rakas mut siit huolimat mun mielest meil sais olla paljon enemmän tämmösii kielisuihkutusjuttuja ja

muuta et mä uskon et laps oppii ku sieni niiku kaks kolmevuotiaast asti eteenpäin niinku näit juttuja ja omaksuu niit niinku jouhevammin siihen omaan maailmankuvaansa - - ehkä mä voisin aatella et sitä vois tosiaan olla enemmän et toki niinku täysin leikin varjolla ja lapsen jaksamista ja mielenkiintoo ja kaikkee kuunnellen” (Förälder 1)

”Jag tycker att vi borde ha sådant i Finland just för att så få människor talar vårt språk. Trots att jag uppskattar finska språket väldigt mycket ja det är kärt för mig anser jag att vi borde ha mycket fler av sådana språkduschgrejer och jag tror att barn lär sig mycket effektivt som två- treåring och tillägnar sig saker smidigt till sin världsbild - - jag kunde kanske tänka mig att det skulle faktiskt finnas mer självklart så att inläringen sker genom lek och att man måste också beakta barnets intresse och att hur barnet orkar”

Förälder 1 motiverar sin åsikt med att en tidig inlärningsålder möjliggör en flytande tillägningsprocess. Det stämmer att barns sensitiva period gör det möjligt att tillägna sig språket på ett effektivt sätt (Utbildningsstyrelsen 2018: 53). Föräldern ansåg också att finska är ett litet språk och således är det viktigt för finländare att behärska även andra språk. Deltagaren föreslog att det kunde samtidigt erbjudas både svenskspråkig och engelskspråkig språkduschverksamhet. Hen betonade ändå att man måste ta barnens resurser i beaktandet. Enligt hen måste verksamheten bygga på barnens intresse och vara lämplig för ifrågavarande åldersgrupp.

Det kom ändå fram att i ifrågavarande stadsdel finns det ingen möjlighet till att studera svenska som A1-språk.

- (4) ”No olin innoissani mutta sit siin on se et ku [kaupunginosan nimi] ei jatku suoraan koulun puolel se ekaluokast se ruotsi ni sit mä mietin et sehän olis aika hienoa et jos se jatkuis sit viel siel koulun puolel et nythän [kaupunginosan nimi] voi valita [ruotsin] onkse nyt sit kolmannel vai neljännele luokal et jos on tarpeeks kiinnostuneita ruotsista ni sit perustetaa niinku valinnaisryhmä” (Förälder 2)

”Först var jag ivrig men det är så att i [namnet på stadsdelen] fortsätter svenskan inte direkt från första klass så jag tänkte att det skulle vara fint om svenskan skulle fortsätta även i skolan. Nu är det så att i [namnet på stadsdelen] kan man välja [svenskan] på tredje eller fjärde klass och om det finns tillräckligt intresserade så då grundas en frivillig grupp”

Således kan man konstatera att det finns inget kontinuum från småbarnspedagogik till grundläggande utbildning. Deltagaren tyckte att det är väldigt synd och hen undrade om barnet redan har glömt allt av svenskan när hen börjar att studera svenska i skolan. Hen funderade också på varför det är just svenskspråkig språkdusch som arrangeras på ifrågavarande daghem. Skulle det vara nyttigare att ha engelskspråkig språkdusch därför att engelskan redan erbjuds på första klass i skolan? Således skulle det finnas ett behagligt kontinuum från småbarnspedagogik till grundskolan.

Det kom också fram i deltagarnas svar att svenskan fortfarande kan anses som ”tvångssvenska” i vårt samhälle.

- (5) “Semmonen taustahan täs on et mä oon itse suhtautunu hyvin kielteisesti siihen pakkoruotsiin aikoinaan ja mun mielest siks tää on niin äärettömän positiivista et mun lapseni saa tämmösen hyvän alkulähdön [ruotsin kielen kanssa]” (Förälder 1)

”Jag har en sådan bakgrund att jag har tidigare själv förhållit mig mycket negativt till svenskan och därför är det här oerhört positivt att mitt barn får en bra början [med svenska språket]”

- (6) ”Sois et se ois jatkunut ja varsinki sit viel ku ruotsil on semmonen pakkoruotsin maine edelleen vähän” (Förälder 2)

”Man hade gärna sett att det skulle ha fortsatt och särskilt eftersom svenskan fortfarande har en sådan tvångssvenskans ställning”

Föräldrarna tänkte att svenskspråkig språkduschverksamhet är bra just därför att barnen skulle tillägna sig en positiv inställning till svenska språket redan i en tidig ålder. Generellt sett kunde svenskspråkig språkduschverksamhet i Finland kanske minska negativa känslor mot svenska språket.

Även förälder 3 förhöll sig positivt till språkduschverksamhet. Hen lyfte ändå fram att det är faktiskt ganska minimalistiskt vad barn lär sig under språkdushtiden. Det kom fram i intervjuer att daghemmet har svenskspråkiga språkduschstunder cirka var annan vecka. Därtill är svenskan med i vardagliga sysslor. Således kan man säga att inflödets mängd inte är så stor. Även Krashen anser att inflödet har en stor roll i andraspråksinläringen (se Abrahamsson 2008: 174).

- (7) ”Onhan se aika minimalistist kuitenkin mitä se ruotsi siin heijän arjessa on - - mut ihan positiivisesti silti ajattelen” (Förälder 3)

”Det är ju ganska minimalistiskt hur mycket svenskan är med i deras vardag - - men jag tänker ändå helt positivt”

Man måste ändå beakta att målet med språkduschverksamhet är att erbjuda upplevelser av att lyckas och att väcka intresse för olika språk (Nikula & Marsh 1997: 25). Det vill säga att målen med denna verksamhet inte är så ambitiösa. Enligt Grunderna för planen för småbarnspedagogik är språkdusch ett exempel på mindre omfattande småbarnspedagogik. Målet med det är att barnen skulle inta en positiv attityd till olika språk och deras intresse för olika språk skulle väckas. Däremot syftet med omfattande småbarnspedagogik på två språk är att barnen skulle nå en sådan språkfärdighet att hen borde klara sig på båda språken (Utbildningsstyrelsen 2018: 53). Om mer än 25% av språkduschverksamheten organiserades

på svenska, skulle det inte längre vara språkdusch utan snarare vara omfattande småbarnspedagogik till exempel språkbud eller CLIL-undervisning.

4.2 Hur förhåller eller förhöll sig barnet till språkdusch ur föräldrarnas perspektiv?

Min andra forskningsfråga var att hur barnet förhåller eller förhöll sig till språkduschverksamhet enligt föräldrarna.

- (8) "No hän on ollu kyl kokoaja iha valtavan innostunut siitä itse ja oli kyl aina iha tosi ilonen ku niit tuokioi oli ollu" (Förälder 2)

"Hen har hela tiden varit väldigt ivrig för detta och hen var alltid mycket glad efter språkduschstunder"

- (9) "Hän on ollu siitä tosi niinku sillai innoissaan kyllä et kyl hän sitä iha mut ku toisaalt hän on niinku kaikest oppimastaa innoissaan ni mun on vähä vaikee rajaa sitä et miten se nyt erityisest suhtautuu tähä kielenopiskelu" (Förälder 1)

"Hen har ju varit ivrig men å andra sidan är hen ivrig för allt hen lär sig så det är lite svårt för mig att dra upp en gräns och säga hur hen förhåller sig speciellt till den här språkinläringen"

- (10) "No hän ei oo kauheest siitä mittää puhu mut hän ei yleisestikkää sen enempää et häne tarinat kertoo siitä mitä hän on kavereitte kans touhunu ja tämmösii näin mut et ei hän kyl ainakaa myöskää oo mitää sanonu etteikö hän olis tykänny" (Förälder 3)

"Hen har inte pratat så mycket om det men hen pratar inte så mycket i allmänhet. Hens berättelser berättar om vad hen har gjort med sina kompisar och sådana saker men hen har inte heller sagt att hen inte skulle tycka om det"

- (11) "Kyl hän niinku aina mielellään kertoo mitä hän on siel opetellu ja oppinu" (Förälder 1)

"Hen berättar ju gärna vad hen har övat och lärt sig där"

Två av föräldrarna berättade att deras barn har varit ivriga och intresserade av språkduschverksamheten. Förälder 3 berättade att hans barn inte brukar tala om sådana saker i allmänhet utan hen berättar hellre till exempel om sina lekar med kompisar (citat 10). Förälder 1 sade ändå att hans barn gärna berättar vad hen har lärt sig under språkduschstunder (citat 11). Den här skillnaden kan möjligtvis bero på barnets personlighet. Förälder 3 berättade ändå att hans barn inte har sagt att hen inte skulle tycka om språkduschstunder. Förälder 1 lyfte även fram att det kan vara svårt att märka hur barnet upplever just språkduschverksamheten därför att hen är ivrig över allt vad hen lär sig (citat 9).

Svenska språket har också syntts och hörts i alla deltagarnas familjer.

(12) "Hän niinku et hei äiti pitäiskö mun laittaa viel byxor tai niinku hei missäköhän mun jacka on" (Förälder 1)

"Hen säger att mamma borde jag klä på mig byxor eller hej var ligger min jacka"

(13) "Sitku [isosisaruksen nimi] on ollu jotai ruotsin tehtävii kotona ni sit [lapsen nimi] on voinu sinne väliin huikata et musta on svart ja niin edelleen et sillai [ruotsin kieli] siirtyny kotiinki kyllä" (Förälder 2)

"När [storasyskonets namn] har gjort några svenskauppgifter hemma har [barnets namn] kunnat ropa till att musta är svart och så vidare så [svenska språket] har kommit till hemmet också"

Föräldrarna berättade att barnen har till exempel hittat några bekanta ord i omgivningen, upprepat ord och sjungit svenskspråkiga låtar. Även kodväxling förekommer i barnens tal (cit. 12). Kodväxling är ett fenomen där två språk kan förekomma i en och samma talsituation (Berglund 2008: 24).

4.3 Vilken nytta kan språkdusch ha för barnets framtid enligt föräldrarna?

Min tredje forskningsfråga var att vilken nytta språkdusch kan ha för barnets framtid enligt föräldrarna. Ett stort tema som kom fram i föräldrarnas svar var kunskaper i språkinläring.

(14) "Nyt ku enkku on alkanu siel koulus ni hän tykkää myös niit asioi opetella ja muistaa niit juttuja et varmaa joku semmonen tavallaan niinku porttien avaaminen eri kielille on ni se on varmasti niinku jotenki sujuvampaa" (Förälder 2)

"Engelskan har nu börjat i skolan och hen tycker om att lära sig saker och kommer ihåg dem så kanske är det smidigare att öppna dörrar för olika språk"

(15) "Mä ainaki toivon et se vaikuttaa jossei se varsinaisest siihen ruotsin kieleen ni yleisesti tohon kieliin ja kielten kiinnostukse et en osaa niinku silleen aatella et mihin kaikkeen se voi johtaa mut voiha se olla et sieltä jo syttyy semmonen kipinä mikä jää elämään ja johdattaa hänet sit ties minne vaiks ruotsinopettajaks" (Förälder 3)

"Även om det egentligen inte påverkade svenska hoppas jag att det skulle påverka språk och intresse för språk i allmänhet eller jag kan inte tänka mig till vad allt det kunde leda hen men det kan vara också så att det tänder en gnista som stannar kvar i livet och leder hen vart som helst till exempel så att hen blir en svensklärare"

(16) "Kyl hän ainaki on suhtautunu kiinnostuneesti sitte muihinkin kieliin ja just semmonen tietynlainen ennakkoluulottomuus sit muita kieliä puhuvia kohtaan" (Förälder 1)

"Hen har ju förhållit sig med intresse till olika språk och just en sådan fördomsfrihet mot människor som pratar olika språk"

Alla föräldrar ansåg att språkduschverksamheten skulle påverka positivt på inläringen av andra språk och intresset för olika språk. Man kunde även påstå att språkduschverksamheten minskar fördomar mot människor som pratar olika språk (cit. 16). Ett av språkduschverksamhetens mål är att minska fördomar mot människor som pratar ett annat språk (Kuutti 2010). Således kan man konstatera att detta mål har uppnåtts åtminstone hos detta barn. Förälder 2 berättade att hans barn redan går i första klass i skolan och hen tycker om att lära sig engelska i skolan. Detta tyder på att språkdusch kan vara nyttigt med tanke på språkinläringen i ett senare skede.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att barn tillägnar sig en positiv inställning till olika språk och språkgemenskaper och således främjar språkduschverksamhet barns språklig medvetenhet. Enligt Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildning (2014) är attityder relaterade till språk och språkgemenskaper en del av språkmedvetenhet (refererad i Andersen & Ruohotie-Lyhty 2019).

En fördel med svenskspråkig språkdusch som föräldrarna tog upp handlar om svenskans ställning i Finland. Svenskans fortfarande anses som så kallad tvångssvenska.

(17) ”Erityisesti niinku ruotsin kohdalla ku siihen voi meillä vanhemmilla liittyy jotain niinku semmosia [asenteita] tavallaan niinku se vanha pakkoruotsi - - et laps saa siit tämmösiä positiivisia kokemuksia ja noin ni vaikka jossain perheessä ei oltaiskaa ruotsimyönteisiä ruotsinkielimyönteisiä - - ni sit et se lapsi saa niinkun päiväkodin kautta semmoses iäs ku se ei viel kyseenalaista se ei mieta se ei niinku viel mitään ni saa positiivisen lähdön sille kielelle ni sillä olettaisain ainaki olevan aika kauaskatsoisia vaikutuksia” (Förälder 1)

”Speciellt när det gäller svenskan, kan vi föräldrarna ha några sådana [attityder] alltså den gamla tvångssvenskan - - så barnet får positiva erfarenheter och så att även om man inte skulle ha en bra inställning mot Sverige eller svenska språket i en familj - - så skulle barnen få en positiv början för detta språk redan på daghem i en sådan ålder att man inte ifrågasätter eller tänker eller ingenting. Jag antar att det kan ha ganska långtgående effekter”

Både förälder 1 och förälder 2 poängterade att det är viktigt att barn tillägnar sig en positiv attityd mot svenska språket redan i en så tidig ålder att man inte ifrågasätter eller bryr sig om andras åsikter. Förälder 1 lyfte även fram att en del av föräldrarna kan ha negativa känslor mot svenska språket (cit. 17). I sådana fall är det särdeles viktigt att barnet får positiva erfarenheter av svenskan redan inom småbarnspedagogiken. Båda föräldrarna ansåg att sådana positiva erfarenheter i barndom kan ha goda effekter även i senare i livet.

En del av föräldrarna nämnde också att barnen har varit stolta över sina språkfärdigheter och velat visa sina kunskaper. Förälder 1 nämnde att den största fördelen med språkduschverksamheten är den positiva känslan (citat 18). Barnen känner att hen kan och upplever känslor av att lyckas.

(18) "Se suurin hyöty on niinkun just se positiivinen fiilis et mä osaan mä opin mä niinku se itsetunto on varmaa niinku se suurin hyötyjä mun mielest niinku ollu täs kielisuihkutuksesta" (Förälder 1)

"Den största fördelen är just den positiva känslan att jag kan, jag lär mig, jag alltså jag tycker att självkänslan har dragit mest nytta i den här språkduschverksamheten"

(19) "esitteli taitojaan itsevarmasti" (Förälder 2)

"hen presenterade sina kunskaper självsäkert"

Enligt Nikula och Marsh (1997: 25) är meningen med språkdusch att väcka intresse för olika språk och erbjuda upplevelser av att lyckas. Således kan man konstatera att målen med språkdusch har förverkligats åtminstone hos dessa barn.

Förälder 1 lyfte fram att språkduschen har positiva effekter även på sociala relationer.

(20) "Helpottaa tutustumista, ystäväystymistä, kontaktien luontia mut ei lapsist puhuta kontaktien luomisena *nauraa* verkostoitumaan tehokkaammin *nauraa* ymmärrät mitä tarkoitan" (Förälder 1)

"Det hjälper med att bekanta sig och bli vän med andra människor, skapa kontakter men när det gäller barn pratar man inte om att skapa kontakter *skratt* nätverka effektivare *skratt* du förstår vad jag menar"

Förälder 1 berättade att när familjen reser utomlands tar barnet modigt kontakt med andra barn tack vare språkduschen. Generellt sett hjälper mångsidiga språkkunskaper med att möta nya människor och skapa sociala relationer.

Jag frågade föräldrarna om de känner att språkduschen har några fördelar.

(21) "No en koe et [lapsen nimi] on ollu mitää haittoi hänen kielen kehitys on muuten edenny tosi hyvin et toki mietin sitä et kenel on ihan suomen kielen kans töitä - - nii mä mietin et sitä et miten se vaikuttaa" (Förälder 2)

"Jag skulle inte känna att [barnets namn] skulle ha haft några nackdelar. Hens språkliga utveckling har annars gått fint framåt dock jag tänker bara på att om man redan har lite svårt med finska språket - - så jag funderar det att hur det påverkar"

(22) "Jos mä ajattelen vaik maahanmuuttajataustaisia lapsia ni kyl siin on sit jo aikamoinen oma haasteensa et sä tuut jostakin sä et välttämät osaa mitää muuta kieltä ku vaikka arabiaa tai jotain mitä näitä nyt sitte on ja sit sun pitäis oppii yhtä aikaa suomi ja jos

siihen viel suihkutellaa vähä ruotsii päälle ni kyl sii varmaa niinku jonkun verran haasteita voi olla” (Förälder 1)

”Om jag tänker på till exempel barn som har invandrarbakgrund så det kan ha sina egna utmaningar att du kommer någonstans ifrån och du nödvändigtvis kan inget annat språk än till exempel arabiska eller något annat och du borde samtidigt lära dig finska och om man duschar lite svenska därtill så kan man troligen ha utmaningar i någon mån”

Ingen av föräldrarna sade att språkduschen har förorsakat problem för deras barn. Jag frågade också mer generellt sett vilka nackdelar språkdusch möjligtvis kunde ha enligt deras åsikt. Alla föräldrar funderade på hur bristfälliga språkkunskaper i finska kunde möjligtvis påverka nyttan med språkdusch. Hypotetisk sett kan språkduschen ha några nackdelar om man redan har svårigheter i modersmål eller i andra språk. Det finns ännu inte vetenskaplig forskning om det här temat. Det skulle vara viktigt att undersöka huruvida språkdusch på något sätt kan vara till nackdel för barn som har utmaningar i språklig utveckling.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I detta kapitel redogör jag för de viktigaste resultaten av denna studie och gör en kritisk granskning av studien. Till sist ger jag några förslag för fortsatt forskning.

Syftet med föreliggande studie var att granska hurdana erfarenheter föräldrar har av svenskspråkig språkduschverksamhet. Jag ville också veta vad föräldrarna tänker om språkduschverksamhetens nytthet med tanke på barnets framtid. Därtill ville jag få kunskap om hur barnen har upplevt språkduschverksamheten.

Materialet samlades in genom tre halvstrukturerade intervjuer. Informanterna i min studie var föräldrar vars barn hade deltagit i svenskspråkig språkduschverksamhet på ett daghem i Egentliga Finland. Materialet analyserades kvalitativt och materialet indelades enligt forskningsfrågorna.

Min första hypotes var att föräldrars tankar och erfarenheter av språkduschverksamheten mestadels är positiva och att de anser att språkdusch har många fördelar när det gäller barnets framtid. Hypotesen stämde och föräldrarna ansåg att språkduschverksamhet är nyttigt för barnen på många olika sätt. Teman som föräldrarna tog upp är till exempel nyttan med språkdusch vid inläring av olika språk, stolthet över språkkunskaper, positiva effekter på sociala relationer och positiv attityd mot svenska språket. Jag förväntade mig också att föräldrarna anser att språkduschen väcker barnets intresse för främmande språk och kulturer. Denna hypotes stämde också. Sista hypotes jag hade var att föräldrarna tycker att deras barn hade förhållit sig positivt till språkduschstunder och att svenska språket hade också flyttat hos familjer. Även den här hypotesen stämde och de flesta barnen hade berättat att språkduschstunder har varit trevliga. Svenska språket hade också syntts och hörts i alla deltagarnas familjer på många olika sätt.

Om man jämför denna studies resultat med tidigare studier kan man hitta likheter. Mela (2012) fick också motsvarande resultat. Föräldrarna förhöll sig positivt till språkdusch och ansåg att det hade varit till nytta för barnen. Vihonen (2013) kom fram till liknande resultat: de intervjuade föräldrarna ansåg språkdusch som en positiv företeelse. Det lyftes fram i Melas (2012) studie att språkdusch är en fin möjlighet att lära sig språk i en så tidig ålder att man ännu

inte har fördomar (Mela 2012). Detta kom fram också i min studie. Enligt Mela (2012) hade svenska språket varit med i alla informanternas familjer. Även Vihonen (2013) uppgav att barnen hade använt språkduschspråket hemma. Jag fick också motsvarande resultat. Ett av språkduschens målen är att barnen skulle tillägna sig språket (Mela 2012). I ljuset av ovannämnda studier och min studie kan man möjligtvis konstatera att barn som deltar i språkduschverksamhet tillägnar sig språket i fråga. Således kan man säga att åtminstone ett av målen med språkduschverksamhet kan uppnås.

Man måste ändå konstatera att studien har bara ett litet urval och materialet består av tre intervjuer. Således måste man notera att resultaten av den här studien inte kan generaliseras. Dessutom genomförs språkduschverksamhet på olika sätt på olika daghem och det finns inget fel sätt att "språkduscha" så länge målen med språkdusch blir uppfyllda. Studien erbjuder ändå nyanserade information om fenomenet och intervjuades egen röst kommer fram.

Det skulle vara intressant att undersöka hur språkduschverksamheten påverkar barn med bristande kunskaper i finska. Detta tema skulle vara viktigt att behandla eftersom det finns många barn med flerspråkig bakgrund i Finland och vårt samhälle blir mer flerspråkigt. Det skulle också vara intressant att få kunskap om språkduschverksamheten påverkar valet av A1-spåk i skolan. Väljer barn språkduschspråket till sitt A1-språk i skolan? Det finns inte så mycket kunskap om det därför att tidigareläggning av språkundervisning är en relativt ny förändring. Man kunde även undersöka om barn som deltagit i språkduschverksamhet på daghem är mer framgångsrika i språkstudier än barn som inte deltagit i språkdusch på daghem.

LITTERATUR

- Abrahamsson, N. 2009. *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Andersen, L. K. & Ruohotie-Lyhty, M. 2019. Mitä on kielitietoisuus ja miten se näkyy koulussa?. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(2).
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/mita-on-kielitietoisuus-ja-miten-se-nakyy-koulussa>.
- Berglund, R. 2008. *Ett barns interaktion på två språk – En studie i språkval och kodväxling*. Vasa universitet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-227-4>.
- Bärlund, P., Nyman, T., Kajander, K., Opettajankoulutuslaitos, Education, D. o. T. & kielet, V. 2015. ”Ai niin, unohdin pyyhkeen ja uikkarin kielisuihkuteluun tänään.” Vieraiden kielten aineenopettajiksi opiskelevien kokemuksia kielisuihkutuksesta. Suomen ainedidaktinen tutkimusseura ry. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/51230>.
- Bärlund, P. 2012. *Kielisuihkutusta Jyväskylän kaupungissa vuodesta 2010*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Kielikoulutuspolitiikan verkosto.
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-touko-kesakuu-2012/kielisuihkutusta-jyvaskylan-kaupungissa-vuodesta-2010>.
- Cameron, L. 2001. *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C., Nikula, T. & Smit, Ute. 2010. *Charting policies, premises and research on content and language integrated learning*. I: C. Dalton-Puffer, T. Nikula & U. Smit. (red.) *Language use and language learning in CLIL classrooms*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Pub. Co.
- Enever, J. 2015. *The Advantages and Disadvantages of English as a Foreign Language with Young Learners*. I: Bland, J. (red.) *Teaching English to Young Learners. Critical Issues in Language Teaching with 3–12 Year Olds*. London: Bloomsbury, 13–29.
- Grasz, S. & Koskenkorva, E-M. 2020. Kielisuihkutus innostaa monipuoliseen kielten opiskeluun. *Kaleva* 18.10.2020.
- Johnstone, R. 2002. *Addressing ”The Age Factor” : Some Implications for Languages Policy*. Strasbourg: Council of Europe.

- Järvinen, H-M., Nikula, T. & Marsh, D. 1999. *Vieraskielinen opetus*. I: K. Sajavaara & A. Piirainen-Marsh. *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylä universitet, 229-258.
- Kallonen, E. 2011. *Ei tehdä tästä nyt numeroo – Kielisuihutus osana varhaista kielenoppimista*. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 2(1).
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2011/ei-tehda-tasta-nyt-numeroo-kielisuihutus-osana-varhaista-kielenoppimista>.
- Kangasvieri, T., Miettinen, E., Palviainen, H., Sarrinen, T. & Ala-Vähälä, T. 2012. *Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta suomessa: Kuntatason tarkastelu*. Jyväskylä universitet: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/40412>.
- Kautonen, M. & Kuronen, M. 2021. *Uttalsinläring med fokus på svenska*. Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Krashen, S. D., M. A. Long & R. C. Scarcella 1979: *Age, Rate and Eventual Attainment in Second Language Acquisition*. *TESOL Quarterly* 13(4). 573–582.
<https://doi.org/10.2307/3586451>.
- Koivu, J. 2016. *Ett materialpaket för språkdusch: Svenska för finskspråkiga barn*.
<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/50925>.
- Kuutti, N. 2010. *Kielisuihutus – Kielimaistiaisista lapsille suomalaisen kielivarannon monipuolistamiseksi*. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40310/kielisuihutuskielimaistiaisia-lapsille-suomalaisen-kielivarannon-monipuolistamiseksi.pdf?sequence=1>.
- Leimu, I. 2021. *Kieli tarttuu leikiten – varhennettu kielenopetus*. PS-kustannus.
- Lenneberg, E. H., Chomsky, N. & Marx, O. 1967. *Biological foundations of language*. New York (N.Y.): John Wiley & Sons.
- Lightbown, P. M. & Spada, N. 2006. *How languages are learned*. 3:e uppl. Oxford: Oxford University Press.
- McLaughlin, B. 1984. *Second-language acquisition in childhood: Vol. 1, Preschool children*. 2. ed. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- McLaughlin, B. 1985. *Second-language acquisition in childhood: Vol. 2, School-age children*. 2. ed. Hillsdale, N.J.: Erlbaum.
- Mela, T-R. 2012. *Språkdusch - till nytta eller nöje ? : En fallstudie av sex daghemsbarn i svenskspråkig språkdusch*. Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/37682>.

- Mustaparta, A-K. 2016. *Uutta kehitystyötä kaksikielisessä opetuksessa*. I: A. Palojärvi, Å. Palviainen & K. Mård-Miettinen. (red.) *Suomeksi ja ruotsiksi. Kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa*. Jyväskylä: Jyväskylä universitet, 59-60.
- Mård-Miettinen, K., Palviainen, Å., Palojärvi, A. 2016. *Kaksikielisen opetuksen toteutustapoja*. I: A. Palojärvi, Å. Palviainen & K. Mård-Miettinen. (red.) *Suomeksi ja ruotsiksi. Kaksikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa*. Jyväskylä: Jyväskylä universitet, 9-14.
- Nikula, T. & Marsh, D. 1997. *Vieraskielisen opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen*. Helsinki: Utbildningsstyrelsen.
- Peltoniemi, A., Skinnari, K., Mård-Miettinen, K. & Sjöberg, S. 2018. *Monella kielellä Suomen kunnissa 2017: Selvitys muun laajamittaisen ja suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen tilanteesta*. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/57577>.
- Pinter, A. 2011. *Children learning second languages*. Basingstoke, Hampshire; New York: Palgrave Macmillan.
- Puusa, A. 2020. *Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin*. I: A. Puusa & P. Juuti (red.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 145-156.
- Pyykkö, R. 2017. *Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivaroannon tilasta ja tasosta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf>.
- Schetne, N. 2020. *Spor av språkbrudd. En studie av internationalt adopterte barns språkerfardigheter på 5. trinn*. Bergen: Universitetet i Bergen. <https://hdl.handle.net/1956/21379>.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 5:e uppl. Helsinki: Tammi.
- Utbildningsstyrelsen. 2014. *Grunderna gör förskoleundervisningens läroplan*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/174850_grunderna_for_forskoleundervisningens_laroplan_2014_0.pdf.
- Utbildningsstyrelsen. 2018. *Grunderna för planen för småbarnspedagogik*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna-for-planen-for-smabarnspedagogik-2018_0.pdf.
- Utbildningsstyrelsen. 2019. *Ändringar och kompletteringar som berör undervisningen a A1-språket i årskurserna 1-2 i grunderna för läroplanen för den grundläggande*

utbildningen 2014. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna_for_al-spraket_i_arskurserna_1-2_i_den_grundlaggande_utbildningen.pdf.

Vihonen, M. 2013. *"Die Lieder Zuhause trällern": Eine Fallstudie über die Sprachdusche aus der Erfahrung der Eltern*. Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/42215>.

BILAGA

INTERVJUFRÅGOR

Yleistä kielenoppimisesta

1. Millä tavalla olet itse oppinut vieraita kieliä? Mikä olisi sinun mielestäsi paras tapa oppia kieltä? (Esim. oleskelu ulkomailla, luokkahuoneopetus, toiminnallinen kieltenopiskelu?)
2. Mitä konkreettista hyötyä kielenopiskelusta ajattelet olevan?

Yleisiä ajatuksia kielisuihkutuksesta

3. Varmistan, että mikä on lapsen äidinkieli?
4. Minkä ikäinen lapsi oli, kun kielisuihkutustoiminta aloitettiin? (Minkä ikäinen lapsi on nyt?) Jatkuuko toiminta edelleen?
5. Millaisella nimikkeellä lapsen päiväkodissa on puhuttu kielisuihkutuksesta? Onko kielisuihkutukselle ollut jokin toinen termi? Esim. kielimaistelu?
6. Saitko vaikuttaa siihen, että osallistuuko lapsesi kielisuihkutustoimintaan? (Valitsitko päiväkodin kielisuihkutuksen perusteella?)
7. Onko sinulla tietoa siitä, millä tavoin kielisuihkutusta on toteutettu päiväkodissa? Onko se ollut mukana päiväkodin arjen askareissa vai onko ollut erillisiä tuokioita? Mikäli sitä on toteutettu tuokioina, niin onko sinulla tietoa siitä, kuinka usein tuokioita on ollut?
8. Onko ollut esim. vanhempainiltoja liittyen kielisuihkutukseen? Vai onko lapsi kertonut itse, mitä kielisuihkutuksessa tapahtuu?
9. a. Mitä ajattelit ensimmäisen kerran, kun kuultit, että lapsen ryhmässä aloitetaan kielisuihkutus?
 - b. Mitä ajatuksia sinulla oli, kun kielisuihkutusta toteutettiin?
 - c. Mitä sinä ajattelet nyt kielisuihkutuksesta? Eroaako nykyinen mielipide jollain tapaa siitä, mitä ajattelit ennen kielisuihkutuksen aloittamista tai sen aikana?
10. Onko kielisuihkutus ollut mielekästä lapselle? Miltä se on lapsesta tuntunut?
11. Onko kielisuihkutus näkynyt jollain tapaa perheenne arjessa? (Esim. onko lapsi toistellut sanoja, laulanut lauluja tms.?)

Kielisuihkutuksen hyödyt & haitat

12. Koetko, että onko kielisuihkutuksesta enemmän hyötyä vai haittaa?
13. Onko sinun mielestäsi kielisuihkutuksesta ollut jo nyt jotakin konkreettista hyötyä lapselle? Onko lapsi jo hyötynyt jollain tavalla kielisuihkutuksesta?
14. Mitä hyötyä uskot kielisuihkutuksesta olevan, kun lapsi siirtyy kouluun? TAI onko kielisuihkutuksesta ollut jotain erityistä hyötyä koulussa?
 - Mikäli lapsi on jo koulussa, onko kielisuihkutus sinun mielestäsi vaikuttanut esim. A1-kielen valintaan tai motivaatioon/innostukseen kielenoppimista kohtaan? (Onko koulussa mahdollista valita muuta kuin englannin A1-kieleksi?)

15. Millaista hyötyä uskot lapsen saaneen kielisuihkutuksesta, kun ajatellaan lapsen tulevaisuutta? Vaikuttaako asiaan myös se, että asumme Varsinais-Suomessa, jossa puhutaan ruotsia?
16. Millaisia haittapuolia koet kielisuihkutuksessa olevan? (Tai yleisemmin, voiko olla jotain haittapuolia?)
17. Tuleeko vielä jotain mieleen, mitä haluaisit kertoa minulle?